

Братислав Петковић

LES FLEURS DU MAL
(ЦВЕТОВИ ЗЛА)

БРАТИСЛАВ ПЕТКОВИЋ је рођен у Београду 26. октобра 1948. године. Дипломирао 1972. године на Академији за позориште, филм и телевизију, на смеру позоришне режије, представом *Разбојници* Фридриха Шилера. У Београдском драмском позоришту 1978. поставио представу *Sporting life*, за коју је текст писао заједно са колегом Војиславом Кајганићем. После тога написао је и две монодраме: *Продајем разбивену кућу* и *Исјовесци кловна Драгољуба* (играо га је Божидар Стошић). Године 1991. написао је драму *Каскадер* коју је и режирао у Београдском драмском позоришту.

Свој дечачки сан остварује 1994. године када отвара Музеј аутомобила, а представом *Grand prix* (његови текст и режија) отвара нову позоришну сцену под називом Модерна гаража. Представом *Legion d'Honneur* 1998. године отвара и камерну сцену у истом простору.

БРАТИСЛАВ ПЕТКОВИЋ

LES FLEURS DU MAL
(ЦВЕТОВИ ЗЛА)

ЛИЦА:

КРАЉ МИЛАН ОБРЕНОВИЋ
ГИГА ГЕРШИЋ, министар правде
БРАНИСЛАВ НУШИЋ

Дворски салон, улазе Краљ Милан и Гиџа Гершић. Гиџа нејрекидно њо рукама мојом тврду тамноцрвену фасциклу са свиленим везицама...

МИЛАН: ... Наредио сам да проветре “Орјенталски салон”... дуван ми све више смета... каним се да га баталим начисто... а и ви Гиго много дуваните...

ГИГА: ... Одлажем то већ годинама али мораћу, навика, гадна навика...

МИЛАН: ... *Peculum in mora est...* Ајте да прекинемо са том гадном навиком овога трена... Ја ћу да угасим моју цигарету а ви Вашу и крај...

ГИГА: ... Немојте тако нагло Ваше Величанство.

МИЛАН: ... Ви Гиго како хоћете, ја ову сада гасим и више ни једну нећу припалити.

ГИГА: ... Остаће Коста Таушановић без најбоље муштерије.

МИЛАН: ... Код “Бедуина” ме више нећете сретати.

ГИГА: ... Обрадоваће се и доктор Владан.

МИЛАН: ... Неће ми више досађивати.

ГИГА: ... Ја ћу од Божића...

МИЛАН: ... Од Божића до Нове године, та прича ми је позната...

ГИГА: ... Знате како каже Милорад Шапчанин, ништа лакше него оставити дуван, до сад сам га бар педесет пута остављао...

МИЛАН: ... Ето какви смо ми Срби како ћемо направити неко велико предузеће кад ни дуван не можемо да оставимо... Ја богами, више времена немам, има много тога да се уради, нема узмака... Устав је готов, на путу сам да средим финансије... Знате, затражио сам зајам од Лендер банке, а аустријска влада, на Цареву ургенцију ми је послала 700 000 франака као поклон... Хоћу иза себе да оставим све чисто.

ГИГА: ... Нисам вас сасвим добро разумео Величанство...

МИЛАН: ... Ово још ником нисам саопштио, рачунам на вашу дискрецију, хоћу да се повучем, да абдицирам у корист мога Саше.

ГИГА: ... Абдикација, немојте Величанство ко’ бога вас молим, опет намесништво... Саша је још малолетан... Скочиће на њега лешинари и тек тада ћете видети колико противника има династија... Неће он моћи да се носи са њима као Ви...

- МИЛАН: ... Па ја нисам био пунолетан, а друго овај Устав ће га штитити. Гершићу, зар мислите да ишта верујем радикалима, добро знам колико љубе династију, осетио сам то на својој кожи... Примили су мито у виду овог парламентарног устава... Оваквим уставом ја сам их привезао за престо а да тога нису ни свесни...
- ГИГА: ... Бојим се да су врло свесно ушли у све ово...
- МИЛАН: ... Они мисле да сам овим уставом положио оружје... Не очекују да ћу ја да одступим, зато су и прогутали пропис у уставу да Краљ који абдицира сам именује намесништво свом малолетном наследнику... А на малолетно дете неће смети да ударе...
- ГИГА: ... Величанство, зар је њима ишта свето?...
- МИЛАН: ... Е мој Гиге, шта мислите зашто сам се толико заузимао, зар је било лако за сто довести Ристића, Гарашанина, Саву Грујића... Радикале, Либерале и Напредњаке још нико пре мене није натерао да нормално разговарају, а камо ли да се о нечему договоре, и да прихвате од корица до корица устав какав сам ја предложио... За време малолетности мог малог Саше под оваквим слободоумним уставом владу добијају Радикали и неће смети отворено против династије, а у пракси ће видети да слободоумне установе нису за нашу земљу... Једним ударцем две муве... А допунићемо и тајну конвенцију са Аустријом... Оставка не сме утицати на спољну политику, Аустријски утицај мора остати...
- ГИГА: ... Признајем, учинили сте немогуће...
- МИЛАН: ... Ништа није немогуће, само је питање цене, а цена је висока... Снага ме напушта, потрошио сам се...
- ГИГА: ... Величанство, вама је тек 35 година у напону сте снаге...
- МИЛАН: ... Кад ме је доктор Владан ономад прегледао рекао ми је да сам слабонерван и да треба да се одмарам, да мислим више о свом здрављу, по први пут му дајем за право.
- ГИГА: ... Величанство, кумим вас, сада сте нам најпотребнији...
- МИЛАН: ... Ја хоћу да одем сам својом вољом, нећу да ме отерају ко' деда Милоша или убију ко' стрица Михајла.
- ГИГА: ... Са новим Уставом можемо од Србије да направимо државу како доликује...
- МИЛАН: ... Немојте бити наивни, са овом багром од политичара нема наде... Свако ту гледа само себе, свој лични интерес, партија му служи само томе, преко политике хоће да се обогати, каква

државотворна идеја, погледајте ко су ти људи, те перјанице, малограђанштине, паланачког духа... Пашић не зна граматику, Таушановић не зна интерпункцију, Пера Тодоровић је једини писмен, али узима морфијум...

ГИГА: ... Има ту и здравих људи...

МИЛАН: ... Здравих сељачких демагога као Ранко Тајсић и Димитрије Катић.

ГИГА: ... Величанство, знам колико су вам јада нанели, али знате и сами, има у овом напаћеном народу још часних људи.

МИЛАН: ... Па где су?... Оно што ја видим у политици то је од зла оца, од горе мајке... Анархисти, чудаци, са таквим светом се мора бити изнад њега. Макијавели је сума политичке мудрости... Све сами комунари, оцеубице, братоубице, страشان свет...

ГИГА: ... Имамо Свештенство, имамо Академију, пуна је умних и часних људи.

МИЛАН: Умни и часни... Гледао сам те умне и часне академике како се наслађују Панчићевом несрећом... Био сам потпуно затечен, смејали су му се иза леђа, називали га цвећарем... Откуд толико зло... Никад нећу сазнати...

ГИГА: ... Грешка је била правити ботанички врт поред самог Дунава, то се морало једаред десити...

МИЛАН: ... 20 година рада, однесе мутна вода у трену... Сироти Јосиф...

ГИГА: ... То га је и убило...

МИЛАН: ... Бог ми је сведок... Покушао сам да га утешим, да га спасем, одмах сам даривао имање на Палилули, Јевремовац је у брду Дунав му не може ништа... Наручио сам још већи стаклени павиљон... Из Бечког врта стиже 500 садница... Без Јосифа то све не вреди ништа...

ГИГА: ... Ваше Величанство није све тако црно, има Панчић својих ученика, толике генерације је учио и васпитавао, они ће наставити његово дело...

МИЛАН: ... Његов удес ме је потресао из темеља... Нисам патетичан али и део мене је нестао са тим вртом... Дане и дане смо проводили шетајући, радовао се као дете свакој новој садници... Почео је да гради ботанички врт исте године кад сам ја дошао у Србију, он је градио врт а ја покушао да градим европску Србију... Кад год сам посустао, кад ми је било тешко, одлазио сам тамо као на извор... Јосиф је био поносан на своје дело, то ми је давало

снагу... Много ми недостаје... Кад сам дошао са његовог погребца у двор, те ноћи нисам могао да заспим... његова смрт ме је потпуно учврстила у одлуци да учиним крај мојој владавини... Двадесет година је и за мене превише, одлазим сам својом вољом, неће ме ни отерати, ни убити... Не желим да одем у легенду... Радије бих да одем у лов, закупио сам ловиште у Доњој Аустрији, Кронен Принц се већ љути, досадило му је да лови сам, а за две године се накотило јелена да је земљи тешко... Гиго, јавићу Вам се ајнзис картом са призором из лова... Не замерите на шали али није ми до провода и уживања, ја то сматрам душевним простаклуком, хоћу само да се склоним јер мислим да је време...

ГИГА: ... Али зашто...? Русија се умирила, Радикали легли на руду "Тимочки мученици" мирно почивају у својим гробовима, заборањена је Сливница, развод са Краљицом нико не помиње... Народно расположење је Вама окренуто, Величанство никада нисте боље стајали...

МИЛАН: ... Лажна је то слика мој Гиго, пола Србије би се радовало мојој смрти, ово је само пролазна еуфорија, овим Уставом сам им избио адуте из руку, већ сутра ће окренути ћурак...

ГИГА: ... Долазе неки нови људи...

МИЛАН: ... Немам илузија, то су деца истих оних завађених, полуобразованих егоиста и разбојника који су двадесет пута покушали да ме убију из ватреног оружја и једанпут да ме удаве у говнима... Сетите се Југова кад сам ишао да обиђем градилиште летњиковца, уђем у пољски нужник и истог трена пропаднем... Моји верни племенити Срби подрезали греде... Првог Краља после Косова хтели да удаве у измету...

ГИГА: ... Смедеревски намештај...

МИЛАН: ... Смедеревски намештај... Ако постоји пакао, изгледа управо тако... Некако сам се одржао на површини викао као суманут, и кад сам већ помислио да је крај, напипам наган за појасом који сам сасвим случајно понео и на сву срећу наган опали, чују ордонанси и тако се спасем... Од тада се не одвајам од њега, сјајан револвер... Нису лагали лиферанти, заиста може да опали у свим условима... Зато сам официрима и саветовао да га уврсте у своје наоружање... Проучио сам све атентате од Јулија Цезара наовамо, али на тако нешто нисам наишао... Тешко је са тим живети, тај смрад још из душе нисам истиснуо...

Да је то некакав ружан сан или ноћна мора било би ми лако, али то је стварност, најстрашнија стварност... Кад се свега сетим за ових двадесет година велико је чудо да сам уопште жив, да седим у овом салону и да разговарам са Вама... Страшно је то колико сам ја сам Гиго, ни рођена жена није хтела да стане уз мене, никад не бих помислио да оно дивно створење може да се претвори у овакву аспиду... Да ради против мене, двора... Поред свих невоља споља, у својој кући да немам мир... Чиме сам то заслужио...?

- ГИГА: ... Величанство, захвалите Вашим називи пријатељима који су злоупотребили гостопримство... Долазили су ти лицемери и сплеткароши на двор као у градски парк...
- МИЛАН: ... Како је могла да подлегне тим, вуцибатинама... Где јој је мудрост...
- ГИГА: ... Жена и мудрост...
- МИЛАН: ... Својим неразумним поступцима је саму себе одстранила...
- ГИГА: ... Понос... Ваше Величанство, нема ништа горе од жене која уобрази да јој је погажен понос...
- МИЛАН: ... Понос!... Откад жене имају понос?... Сујета, Гиго... Ви сте сведок шта сам све истрпео, па ја сам Краљ...! Шта је са мојим поносом...?!
- ГИГА: ... Све је то жалосно, Ваш бес је потпуно оправдан... Са друге стране пркосна и горда несавитљивост Краљице...
- МИЛАН: ... Не знам шта је хтела...?
- ГИГА: ... Све је кренуло наопако од тог Висбаденског скандала, Кнез Бизмарк се понео тевтонски осионо, ипак је страшно да се један онако Краљевић отима а Краљица протерује као каква скитница...
- МИЛАН: ... Треба да вам је јасно да Бизмарк више брине о угледу своје полиције него о угледу Српске династије...
- ГИГА: ... У односу на нашу опозицију Кнез Бизмарк је пример бриге о нашој династији...
- МИЛАН: ... Потпуно ми је утрнуло поштовање и било какво осећање према тим сподобама... Сервилност, хипокризија... Чим окре-нем леђа нетом се претварају у љуте републиканце, револуционаре, комунце, анархисте... Стриц Михајло је хтео да буде некакав Гарибалди и искасапили су га ханџарима... То су и мени наменили, потпуно су полудели... Није им довољно што убијају

своје владаре него устају и на најмоћније Цареве... А не виде да, ако тако продуже, Срба уопште неће ни бити... После Берлинског конгреса само будала може да метанише Русији... Не виде слепци да је једини излаз приклонити се Бечу.

ГИГА: ... Те незналице Вам највише замерају “аустрофилство”...

МИЛАН: ... “Аустрофилство”... Па Русија мора сада са Бечом да се погађа и да попусти, а шта је за нас шаку јада остало...?! Захваљујући мом “аустрофилству” Аустрија, не само да није ништа предузимала против наше самосталности, него нам је чак допустила да проглашењем Краљевине утврдимо ту самосталност... Да није трговинског уговора, шта би ми са нашим аграрним производима, једини смо ми повлашћени на њеним пијацама... Наш привредни напредак од тога зависи, они су нам прве комшије...

ГИГА: ... Ближа кошуља од капута...

МИЛАН: ... Тако је Гершићу...

ГИГА: ... Али ни са Русијом не треба кварити односе...

МИЛАН: ... Због Балканских ствари доћи ће до рата између Русије и Аустрије, у том случају је боље да будемо на страни Аустрије...

ГИГА: ... Треба бити опрезан, има Русија овде много верника...

МИЛАН: ... Знам... Црногорског Кнеза, Митрополита Михајла, Петра Карађорђевића, Радикале... У овом тренутку то нам може донети само невоље... Погледајте Црну Гору, шта је добила од Русије?... Ништа... А ми богами, после Берлинског конгреса идемо напред... Међу нама, Гиго не верујем ја много ни Аустрији... Није лако бити између две империје...

ГИГА: ... Можда нисмо морали тако лако да се одрекнемо Босне, Величанство...

МИЛАН: ... “Nolens volens”... Морали смо Гиго, не можемо ми против најјаче империје на свету, али зато ће нам она помоћи око Македоније, коју су Руси наменили Бугарима... Шта мислите зашто сам потписао “Тајну конвенцију” и ушао у рат са Бугарима осамдесетпете...

ГИГА: ... Величанство, рат смо изгубили, а Македонију нисмо добили...

Кроз отворен прозор дойиру звуци музике, подврискивање, Милан мало појача глас не би ли надјачао што удаљено дивљање.

МИЛАН: ... Нисмо је добили, али то не значи да и нећемо... Ја сам успео да Македонију поново унесем у програм наше националне политике, и да ове називи патриоте мало забораве Босну до које им је стало колико и до лањског снега... Они не схватају да сам од наше земље отклонио непријатељство Аустрије у једно време када нам је оно могло бити врло опасно...
(Почиње да звони телефон. Милан брзо диже слушалицу)

МИЛАН: ... Ah, mon cher fils! Grace a Dieu! Quelle joie d'enterde ta voix! Tu embellis ma journee. J' aimerais te... Ало, ало, ало! Саша, сине! Бога му, ништа се не чује. Гиго, молим Вас затворите прозор, од те дивљачке музике ништа не чујем! Само крчи... Каква државна служба, такве и телефонске везе. Европа зове Србију, а Србија крчи!...

Гиџа заївара прозор иза Миланових леђа, звуци музике се уїишају.

ГИГА: ... Ваше Величанство, немојте се жестити, телефон је, знате и сами, за руралну Србију техничко чудо и треба времена...

МИЛАН: ... Како да се не жестим?! Прошло је десет година откако је уведен први телефон на двору, а он је још увек техничко чудо. Ајде да разумем народ, неписмен је, али, молим вас, свеколика дворска администрација зазире од овога апарата, кад треба да подигне слушалицу, као да пружа руку ђаволу... Чак је и онај, прота Шабачки тражио у скупштини да се телефон избаци из употребе јер, вели, како католички папољупци из Беча телефоном шпијунирају шта се на нашем Српском двору прича... За два гласа тај предлог није прошао. Са ким ја то живим?...
(Пали цигарету, издувава дим)
Наша скупштина разуме само локалне потребе, државне не види... Не зна шта је модерно уређење... Двадесет година се прехањам са тим геацима, све што сам чинио за државу они су мислили да чиним за чиновништво...

ГИГА: ... Њихов државни програм има само две тачке: смањивање чиновништва и не повећавање пореза...

МИЛАН: ... Да сам њих слушао били би још увек на ступњу развитка Црне Горе, не би смо имали ни стајаћу војску, ни установе модерне државе...

ГИГА: ... Доказало се да сте Ви Височанство увек видели боље и даље...

МИЛАН: ... Нема ту велике памети... Једини излаз је приклонити се Бечу... Шта фали Баварском Краљу што признаје Пруског Цара... Па и мој деда је метанисао пред Султаном, стриц

Михајло је био Вазал... Друкчије нема спаса од истребљења за ове луде Србе... Али то њима не иде у главу... Живимо у доба великих империја, не виде да мале земље не могу опстати... Неће са Аустријом, мисле да би се боље провели као Руска губернија...

- ГИГА: ... Јуче је у министарство стигла једна тужна депеша из Турске... Убијен је наш конзул у Битољу...
- МИЛАН: ... Дезидер Прокић...!
- ГИГА: ... Дезидер Прокић, заклаше га Бугарске комите на сред конзулата пред очима фамилије и особља...
- МИЛАН: *(Крсти се)*
... Бог да му душу прости...
- ГИГА: *(Крсти се)*
... Бог да му душу прости...
- МИЛАН: ... Све лепше од лепшег... Кога ћемо сад да пошаљемо у тај караказан...
- ГИГА: ... Не знам Ваше Величанство, затечен сам... Нико нормалан неће у тај пакао...
- МИЛАН: ... Европа с' правом сматра да је у Македонији веће дивљаштво него у Централној Африци...
- ГИГА: ... Ја мислим да та културна и просвећена Европа и њени агенти и стоје иза ове трагедије и овог пакла...
- МИЛАН: ... Турска је на умору већ одавно...
- ГИГА: ... И питање је ко ће је наследити... Стварање ових националних државица, то је историјска случајност и привремени излаз условљен сударом великих сила које по праву могу рачунати на Турско наслеђе... То је теза Европске дипломатије...
- МИЛАН: ... Русија од Зое Палеолога себе сматра наставком Византије и као трећи Рим жели да обухвати све православне народе и да заузме Цариград... Зато подржава Бугаре јер су ближи Цариграду... Руси не могу бити наше политичко, већ само културно залеђе...
- ГИГА: ... Аустрија је скорашњим ратовима и савезима јасно показала да су области Европске Турске најприродније земље за њену колонизацију, па и Немачка у своје "Drang nach Osten" и у својој "Welt – Politik"... Иако обе владе воде привидно – "Eine Turkenfreundliche konservative Politik"...

МИЛАН: ... Не заборавите Француску и Италију... Ако се Турска ослаби потпуно се обезбеђују њихова колонијална освајања у Северној Африци која су Турци отели Арапима...

ГИГА: ... Македонија, Санџак, Стара Србија по свом геополитичком и стратешком положају су нападна тачка и Гордијев чвор ове потмуле светске политике... По својој етничкој измешаности и традицијама ове су области у исти мах мамац којим велике силе зарад својих циљева хушкају мале државе једну против друге и у томе не бирају средства, Аустрија потпомаже младотурски покрет против свога “царског брата” Абдул Хамида... А у исти мах грчке и бугарске комите између себе воде прави грађански рат... Убиства, разбојништва, пљачке, напади на села под изговором да су патријаршијска или егзархистичка... Македонија је постала пандемонијум...

МИЛАН: ... Кога ми Гиго да пошаљемо у тај, у тај “Пандемонијум”...?

ГИГА: ... Величанство, оставите ми неколико дана, тешко је наћи погодну личност... Порта чини покушаје да Македонију потпуно “турцизира” и да се учврсти, расељава Муслимане из Босне који се због Аустријске окупације исељавају, настојећи да образују не прекинути муслимански појас који би расцепкао и раздвојио остале етничке групе...

МИЛАН: ... Гиго, Ви то мени држите слово, као да сам Ваш ђак у великој школи, што хитније да нађите човека за Македонију, јасно!
(Гиџа једва сїиже да каже “јасно” ѿреклајући свој ѿихи ѓлас са Милановим енерџичним и ѿвишеним)
И, молим Вас, не могу више да Вас гледам како мотате ту мапу по рукама, шта ја то треба да потпишем!

ГИГА: ... Можда је боље, Ваше Величанство, да оставимо то за сутра...

МИЛАН: ... О чему се ради?

ГИГА: ... Смртна пресуда за...

МИЛАН: ... Дајте, за њега је и данас сутра...

Гиџа сїавља маѿу на сїо, развезује је, оївара... Милан замаче ѿеро у масїионицу, ѿоїїисује, издиже жућкасїи лисїи харїије, ѿосїиа ѓа ѿрахом, одува ѿрах са лисїи, сїавља ѓа на свој сїо...

ГИГА: ... Ваше Величанство... дозволите, искрено се надам да ћете се, што се тиче Ваше абдикације, до двадесет другог фебруара предомислити, Београд ће бити искићен гирландама у Вашу част, капеле и хорови се увежбавају... Ја Вас лично молим, немојте сећи, размислите још... Ваш сан о модерној Европској држави се остварује...

- МИЛАН: ... Сан о модерној Европској држави... Е мој Гершићу мене прогања један други сан, страхан сан који ми не да мира и који ми раздире душу... Ником га још нисам испричао, а осећам велику потребу да то неком поверим... Мислим да ће ми бити лакше ако Вам испричам тај ужас од сна...
- ГИГА: ... Величанство, чините ми част...
- МИЛАН: ... Сlike су јасне као на јави... Двор... Ја лежим непомичан на својој постељи... У будоар упадају мени знана лица, моји заклетници официри које виђам свакодневно... Као по команди ваде сабље из канија касапе ме ћутке уз презриве осмехе... Крв пршти на све стране, ја све то гледам као да се то неком другом дешава, не осећам ништа, и тек кад се пробудим обузима ме ужас... Те кржаве призоре не могу да потиснем, тај сан ми се стално враћа, одузео ми је сав душевни мир... Бојим се да усним, бојим се да останем сам...
- ГИГА: ... Величанство, знам колико волите Дубровник, поведите доктор Владана а радо бих и ја пошао са Вама да седимо сви тамо до прославе, да се сви мало одморимо... Превише сте се преморили...
- МИЛАН: ... Отићи ћу у Дубровник али тек после двадесетдругог фебруара... Не мислим да је то премор, то је нешто много горе Гершићу...
- ГИГА: ... Ноћима нисте спавали због рада на уставу, ја који сам ноћобдија једва сам издржао, Милован Миловановић се разболео...
- МИЛАН: ... Тај сан је почео да ме прогони од пролетос кад сам се вратио из Кремне... Пред сам полазак довели ми Тарабиће... Митар Тарабић се дуго снебивао али ми на крају кроз сузе прорече да ће самном нестати династија Обреновића...
- ГИГА: ... Српски Тиресија... Митар Тарабић неписмени сељак... Величанство, слутим ко може да стоји иза свега овога...
- МИЛАН: ... Погодио је да ћу отерати Наталију...
- ГИГА: ... То пророчанство се могло прочитати у дневним новинама... Цела Србија се тиме бавила... Све је било јасно и предвидиво, сви знају каква је Краљичина нарав...
- МИЛАН: ... Прорекли су и страшну Топчидерску катастрофу...
- ГИГА: ... Али тек пошто се она десила...
- МИЛАН: ... Ништа није случајно Гершићу, ништа није случајно...

- ГИГА: ... Величанство, наравно да није случајно, то су смислили Чеда Мијатовић и Пера Тодоровић, то је из њихове кујне... То им продаје листове “Мале новине” и “Велика Србија” се продају захваљујући Тарабићима и том празноверју... Пророчанство у триста наставака...
- МИЛАН: ... Нисте сасвим у праву Гиге...
- ГИГА: ... Величанство, слушао сам Перу како прича да ће од Кремне направити Делфе, од Таре Парнас а од Ужица антички град Фокиду... Довели неког Проту Захарија Захарића који записује пророчанства јер су Тарабићи неписмени... Величанство, опростите али ја нисам склон езотерији те врсте...
- МИЛАН: ... Гиге мислите ли ви да се судбина може избећи или преварити...
- ГИГА: ... Ваша судбина је у вашим рукама Величанство... И кад желите да је надмудрите она је и даље у Вашим рукама...
- МИЛАН: ... У Божјим рукама Гиге и сасвим мало у мојим... И то што је у мојим рукама ја ћу сигурно урадити и немојте покушавати да ме одговорите... На прослави двадесетогодишњице моје владавине спремам не поздравни, него абдикациони говор... Добро ће запамтити двадесет други фебруар 1889., сасућу им у лице оно што заслужују... Ово што сам Вам рекао не сме да напусти овај салон...
- ГИГА: ... Молићу Бога да Вас прође та жестина и сујеверје...
- МИЛАН: ... Ја се не жестим а нисам ни сујеверан, али како да владам народом који сам почео да презирем, то више не могу да поднесем... Него ајте да одиграмо једну партију Ајнца па да идемо на ручак...
- ГИГА: ... Ајнц прихватам, а што се ручка тиче моја Марина је спремила пуњене тиквице са киселим млеком, а то не бих никако пропустио, и молим Вас да ми опростите.
- МИЛАН: ... Пуњене тиквице са киселим млеком, онда имате госта на ручку...
- ГИГА: ... Величанство, хвала Вам Марина ће се много обрадовати...
- МИЛАН: ... Партију Ајнца одлажемо, идемо на ручак...
- ГИГА: *(Погледа у бележницу)*
... Потпуно сам заборавио, има још једна аудијенција за данас...
- МИЛАН: ... Одлажемо за сутра, зар да нам се охладе тиквице...

- ГИГА: ... Величанство, до ручка имамо још сат времена, а за ову аудијенцију је молио лично др Владан...
(Имитира Владана)
... “Знате Гершићу, реците његовом Величанству да је то питање моје части...”
- МИЛАН: ... Питање његове части?... Онда је нешто важно, а о коме се ради...?
- ГИГА: ... Како да Вам објасним, Величанство, то је један робијаш...
- МИЛАН: ... Робијаш...?!
- ГИГА: ... Да, робијаш...
- МИЛАН: ... Ви се шалите, Владан ургира за робијаша да буде примљен код Краља у аудијенцију... Ако је и од Владана, много је... Па нисам ја шеф сале у “Дарданелима”...
- ГИГА: ... Знате није он баш обичан робијаш...
- МИЛАН: ... Обичан, необичан, свеједно је робијаш... Ово је већ преко него... Ово је Двор није воденица...
- ГИГА: ... Дозволите Ваше Величанство, то је онај Нушић... “Нови Београдски Дневник”... Знате она песма што Вас је страшно наљутила...
- МИЛАН: ... Псеудоним “Гасарче”...
- ГИГА: ... “Гасарче”...
- МИЛАН: ... Па шта се то ради?!... Он треба да је у Забели, а не у предсобљу двора, који све више личи на чекаоницу треће класе... И шта ће рећи Драгутин Франасовић, коме живот дугујем, откажите аудијенцију, нећу да га видим...
- ГИГА: ... Величанство, њему је пуковник Франасовић опростио...
- МИЛАН: ... Ако му је Драгутин опростио, ја не морам, мени је та жена била више него мајка...
- ГИГА: ... Његов несретни отац, честити Ђорђе Нуша упутио је молбу Вама лично, пре неки дан је стигла на двор... Ако би сте хтели да је чујете...
- МИЛАН: ... О том Нуши заиста ништа лоше нисам чуо, прочитајте...
- ГИГА: (Чиња њисмо)
... “Ваше Величанство, племенити Господару, уста су нема, а речи су немоћне да изразе оно што осећа срце једног несретног оца који лежи пред ногама Вашег Величанства и моли за

милост свога осуђеног сина, из мојих груди у овом тренутку отима се само једна реч: милост, племенити Краљу! Младост је склона погрешкама и заблудама; Мој син је погрешно, и скривно, погрешка је кажњена, он већ једанаест месеци седи у затвору, али права казна што он сам признаје данас своју погрешку и свесрдно се каје, а ја Вам Величанство, могу дати најсвечаније обећање да мој син никада више неће запасти у подобну погрешку. Сед, стар, немоћан, љуто уцвељен под старост том кобном погрешком мога сина, ево ме где сузан пред Вама Величанство молим за милост мога детета, полажући сву наду на познату великодушност племенита срца Краљева, и прилажући уз моју препокорну молбу великодушно опроштајно писмо господина Франасовића.”

Вашег Величанства
Најпонижнији и најоданији
Ђорђе Нуша
Отац Бранислава Нушића

МИЛАН: ... Отац као отац... Више ме занима шта му је Драгутин написао...

ГИГА: ... Ево ту је и његово писмо...

МИЛАН: ... Дела прочитајте...

ГИГА: (*чија је писмо*)

... “Господине Нушо, Ви сте обратили на ме с’ молбом да опростим вашем сину Браниславу увреду коју ми је нанео вређајући спомен сенипочивше матере приликом њеног погребља, једном скарадном песмом штампаном у неком дневном листу. Ваш син није због те мени нанешене увреде осуђен, већ због тога што је његовом песмом вређао узвишену особу Његовог Величанства Краља због тога што је Он из пијетета указао последњу пошту покојници пратећи је до вечне куће. Нећу да сада овде узимам у оцену тог дела Вашег сина, али мислим, да ако има у себи најмањи осећај части, да ће га доцнији обливати румен стида кад год се буде сећао какву је прилику изабрао да вређа узвишену особу Владара и сен једне покојнице, која је уживала опште поштовање. Дакле као што рекох, Бранислав није због мене осуђен, али ако је услов његовог помиловања мој лични опроштај, онда му потпуно опраштам.

Ваш
Драг. Франасовић
Пуковник

- МИЛАН: ... Је ли то све...?
- ГИГА: ... Углавном... Има још једно писмо команди ескадрона гарде...
- МИЛАН: ... Какве везе моја гарда има са овим случајем...?
- ГИГА: ... Упутио Пера, официр гарде, брат дотичног Нушића...
(*Чиџа њисмо*)
... “Због разних неприлика и непријатности које сам због истог презимена са мојом браћом од стрица и рођеног брата претрпио, решио сам да моје садашње презиме Нушић заменим и узмем за будуће презиме име мога оца, а то је Ђорђевић, стога најучтивije молим командира, да изволи код надлежног места подејствовати да могу моје садашње презиме заменити презименом Ђорђевић.
Петар Нушић
Водни официр Петог ескадрона Краљеве Гарде
- МИЛАН: ... Ко ће коме, ко брат брату...
- ГИГА: ... Има још једно врло занимљиво писмо, писмо упућено мени од стране тог Нушића, молио бих Вас да га прочитате...
- МИЛАН: ... За данас ми је доста писама...
- ГИГА: ... Учините ми то, нећете се покајати, уверавам Вас...
- МИЛАН: (*Узима њисмо мрзоволно*)
... Ајде кад сте толико навалили... Леп рукопис... “Драги ујаче”... Побогу Гиге, зашто ми нисте рекли да Вам је сестрић, не бих га слао на робију због оне будалаштине, како сам могао да знам...
- ГИГА: ... Нисам ни ја знао да имам сестрића до тог писма, ако га примите у аудијенцију први пут ћу га видети...
- МИЛАН: ... Чекајте, ништа ми сада није јасно... Јел он ваш сестрић или није...?
- ГИГА: ... Наравно да није... Ваше Величанство, читајте даље, молим Вас...
- МИЛАН: (*Чиџа*)
... “Имали би право да се љутите на мене што Вам се до сада нисам јавио али Вас нисам хтео да узнемиравам, знам да Вас интересује како се осећам овде, у овој необичној кући, не могу рећи да ми је угодно као код куће, али не могу ни да се пожалим. Једино ме убија досада од дугог времена. Када би ми било дозвољено да могу писати, верујте стрпљиво бих сачекао две дуге године мога тамновања. Ја мислим да ми се то може

учинити, јер верујте не бих писао никакве политичке ствари. Молим Вас кад дође моја мајка код Вас, поздравите је и реците да ништа не брине. Поздравите много и ујна Марину. Ваш сестрић Брана”

ГИГА: ... Шта кажете Величанство...?

МИЛАН: ... Ванредно бистар и окретан момак... Министра правде прогласи за ујака... Сад је јасно што се шетка по Београду...

ГИГА: ... Управник по дужности чита затвореничку пошту, стави забелешку “видео” и има права да робијаша, ако се овај добро владао пусти кући на неколико дана... И као што видите, Илија Влах, управник затвора једва је дочекао да прође та година па да га пусти...

МИЛАН: ... Па да упознамо тог Вашег “сестрића”, поету аматера, сокачког Хомера...

ГИГА: *(Изађе из салона и убрзо се враїи)*
... Рекао сам ордонансима да га пусте...

МИЛАН: ... Зашто стојите пред вратима, уђите...

Нушић улази, саїлиће се, њада, брзо усїаје и сїаје као киї... Милан и Гиџа се смеју... Милан се мало њрибере од смеха ња оїеїї њрасне у смех, окреће леђа, усїева да се смири заїїим узима књигу са сїола, њолако окреће сїїранице и њочиње да чиїа на француском. Исїїовремено, Гиџа корисїїи њај ѡренуїїак, њомаже Нушићу да доїїера одело на себи.

МИЛАН: ...Le poete est semblable au prince des nuees
Qui hante la tempete et se rit de l’archer;
Exile sur le sol au milieu des huees,
Ses ailes de geant l’empeschent de marcher.
Знате ли ко је ово...?

НУШИЋ: ... Шарл Бодлер, *L’ Albatros*, трећа строфа...

МИЛАН: ... Гиге Ваш сестрић познаје поезију, нема шта... Сад ме тек чуди како је могао да напише ону глупост, како се зваше...?

НУШИЋ: *(Тихо)*
... Погреб два раба...

МИЛАН: ... Како...?

НУШИЋ: *(Гласније)*
... Погреб два раба...

МИЛАН: ... Лепо би било да нас подсетите на тај случај и да нам ту ствар одрецитујете, не мора у целости, само задње версе, да чује ујка Гига зашто сте отишли у апс...

НУШИЋ: ... Ваше Величанство, ја сам се одрекао те песме...

МИЛАН: ... Није ваљда... Млади Хомере, то Вам историја неће опростити, не можете се тек тако одрећи свога првенца... Да чујем...

НУШИЋ: ... Ваше Величанство, ту ствар сам потпуно заборавио...

МИЛАН: ... Нећете ваљда да нас разочарате, уосталом ја сам Вама рецитовао, ја сам Краљ, а Ви сте робијаш, да чујемо...

НУШИЋ: (*Снебивајући се, тихо*)
... Потмуло су ударала звона,
ударала звона из буцака...

МИЛАН: (*Љућиво*)
... Чујте, или ћете декламовати да чујемо, или зовем стражу...!

НУШИЋ: (*Сасвим жласно*)
... Потмуло су ударала звона,
ударала звона из буцака...

МИЛАН: ... Тако, можда би могло и мало тише...

НУШИЋ: ... А и што би да се чини џева
Кад је пратња српскога јунака
Српска децо што мислити знате
Из овога поуку имате:
У Србији прилике су таке,
Бабе славе, презиру јунаке.
Зато и ви не муч' те се џабе.
Српска децо, постаните бабе...

Нушић засијаје, Милан му руком показује да насиви, и тако све до краја песме... Милан повремено убаца "Гласније Нушићу", ужива у његовом мучењу и презнојавању.

МИЛАН: ... Погреб два раба... Ово је погреб доброг укуса... Једино вам рима иде од руке, а све остало је јадно... "Зато и ви не муч' те се џабе. Српска децо постаните бабе." ... Жабе, бабе, како Ви то зовете елидирање, тако некако... *Poetika licencia*... Мало је две године робије за ово... Захвалите Вашем ујаку Гиги... Тражио бих апелацију истог часа...

НУШИЋ: ... Ваше Величанство, ја се дубоко кајем, ни на крај памети ми није било да Вас увредим, да нападнем Вашу високо племениту личност...

МИЛАН: ... Немојте себи ласкати... Какав је то напад... Ових двадесет година око моје главе праште прави куршуми, мој народ је показао невиђену упорност да ме се реши... Ви сте ме само много наљутили, да сте бар песник... Ја праве песнике не терам у апс... Воја Илић ме је директно прозвао, читали сте “Маскенбал на Руднику”, био сам љут као рис, много више него на Вас... Али Воја је написао и “Пећину на Руднику” и ту се откупио, не можете затварати једног песника... Али такав дилетант какав сте Ви мора да се научи памети на самом почетку... Једино што сте успели је да скренете пажњу на себе, јер да сте кренули од пандура, писара, капетана, среских начелника, добили би сте пендреком по туру, нико Вас не би приметио и прошли би сте много јефтиније, слава кошта, постигли сте циљ, цела Србија зна за Вас, постали сте славни преко мог имена... Сад пошто сте ме као тему потрошили пред Вама је Србија и просто се нуди Вашем оштром перу... Имам утисак да сте човек живог духа, брзе и проникљиве памети али морам признати да сам Вас друкчије замишљао... Мислио сам да сте крупан човек, грдо-сија... Окрените се Вама блиским темама... На пример пишите о протекцији...

НУШИЋ: ... О протекцији...!

МИЛАН: ... Да о протекцији... Ви сте захваљујући протекцији што Вам је ујак министар правде пуштени из апса и дошли право на двор... Протекцију очекује и управник затвора, како се оно зваше...?

НУШИЋ: ... Илија Влах Ваше Величанство...

МИЛАН: ... Илија Влах очекује унапређење од ујка Гиге јер му је сестрића послао на допуст због доброг владања... Ту се преплиће и каријеризам, лицемерје, лаж, удворништво... Не требате много трагати, ето Ваш брат Пера командир вода Петог ескадрона Гардијске коњице, променио презиме Нушић у Ђорђевић, да не дај боже неко не помисли како има везе са Вама... Ето Гиге какве сестриће имате...

Кроз ѓрозор се чује ѓлех музика и ѓодврискивање.

Краљ Милан се ѓрене и ѓриђе ѓрозору.

МИЛАН: ... Мора да се позове стража ово је неиздрживо, већ трећи пут пролазе од Калемегдана до Славије... Дођите Гиге... То треба одмах похапсити, нема ни труни грађанског васпитања... Погледајте ону простакушу у првом фијакеру... Треба јој ударити двадесет пет по туру па да врштити с разлогом...

ГИГА: ... Живка Поповић...

- МИЛАН: ... Ви је познајете!...
- ГИГА: ... Величанство, то је жена напредњака Симе Поповића кога смо јуче предложили за Министра...
- МИЛАН: ... То Симина жена!... “Стигао циркус у ваш град”... Нушићу приђите, погледајте и запамтите овај приказ, ево Вам теме... То Вам је српска “Госпођа Министарка”... Дефиљује са две банде цигана... Шта нас тек чека када јој мужа именујемо, ја не смем ни да помислим... Колико сутра замените тог јадног Симу неким нежењом или удовцем...
- ГИГА: ... Радикали ће једва дочекати...
- МИЛАН: ... Радикали... Како ће да обузда Радикале кад не може једну женетину...
- ГИГА: ... Како сада да му саопштим, смејаће се цела скупштина... Биће јако незгодно...
- МИЛАН: ... А ово је згодно, ова домородачка вриска, смислите нешто кажите била је грешка... Уосталом кажите Краљ се наљутио због овог циркуса пред прозорима двора... Е мој Нушићу од “Дарданела” до двора нема ни пола километара а по кафанама седи задрибанда достојна једног Париза или Беча... Кад се будете враћали погледајте мало та лица, то су праве галерије физиономија какав Тулуз Лотрек и његови вагабунди, овде би Бројгел имао посла... Пред нашим очима се судара Европа и Оријент, само посматрајте и бележите, Србија је земља чуда...
(*Пребира њо стољу*)
... Ево је, хоћу нешто да Вам поклоним, нешто што сигурно нигде нећете наћи... Права посланица
(*Пружа Нушићу визији-карти*)
... Прочитајте да чује и ујка Гига...
- НУШИЋ: ... “Алекса Жунић, срески шпијун, срез Шабачки, округ Мачвански”...
- МИЛАН: ... Voilà... Именом и презименом...
- ГИГА: ... Да није нека шала Величанство...
- МИЛАН: ... Каква шала... Ствар је крајње озбиљна... Како да нешто сазна ако се не зна да је шпијун... Бистар момак поделио визт-карте седи код куће и прима пријаве... Тај боље познаје менталитет народа од целе Ваше књижевне братије из “Дарданела”... Него да ми пређемо на ствар... Шта је сврха ове аудијенције, зашто сте Ви овде Нушићу...?

- НУШИЋ: ... Ваше Величанство, дубоко се кајем због своје глупости и молим помиловање...
- МИЛАН: ... Молите помиловање... Гиго шта да радимо са Вашим по-срнулим сестрићем...?
- ГИГА: ... Ваше Величанство, урадите по Вашем нахођењу, сигуран сам да неће бити лоше Ви сте племенит човек...
- МИЛАН: ... Не бисте натраг у затвор... Мора да Вам је било много тешко...
- НУШИЋ: ... Величанство, мени је држава помогла, кад сам завршио универзитет, нисам знао где ћу, лево или десно, као ћорава кока, адвокатура, новинарство, позориште... У Пожаревцу сам имао времена да размислим шта ћу у животу радити... То је за мене универзитет, санаторијум... Пре тамнице нисам умео да мислим на прави начин... Одвојен потпуно о хуке живота и од догађаја, одвојен од вреве и комешања светског, као робинзонски усамљен чувар куле светиље, који посматра буре на пучини које не допиру до њега, човек се измеђ четири тамничка зида повлачи у себе, збере све мисли те као рефлекторска жижа обасјавају предмет на који се простиру...

Милан изненада усџаје, ѓраби Наган са сџола и, ѓрескајући враџима излази из салона ѓромаја коју је начинио ѓодиже жуџи листи харџије са сџола и баца ѓа на ѓод... Гига и Нушић осџају сами. Нушић сервилно диже харџију са ѓода, ѓоглед му се задржава на садржини, руке му ѓодрхџавају, сџавља харџију на истџо месџо одакле је ѓолеџела...

- НУШИЋ: ... Господине Гершићу, да нисам нешто лоше рекао па се његово Величанство наљутило?...
- ГИГА: ... Нисте Нушићу... Нема то са Вама никакве везе... Његово Величанство има много крупнијих брига...
- НУШИЋ: ... Врло се непријатно осећам... Да ли ће се његово Величанство вратити?...
- ГИГА: ... Сигурно ће се вратити, не брините...
- НУШИЋ: ... Понео је Наган...!
- ГИГА: ... Он се од њега не одваја ни кад иде у тоалет...
- НУШИЋ: ... Бојим се да нисам допринео његовој љутњи...
- ГИГА: ... Да ли се ми Нушићу однекуд знамо...?
- НУШИЋ: ... Господине Гершићу, Вас сви знају...

ГИГА: ...*(Узима писмо са сџола, љеда ља)*
 Ово сте Ви писали
(Пружа писмо Нушићу, Нушић узима писмо и сконценџрисано ља џосмаџра)
 ... Имате читак и леп рукопис... Не морате ми ништа обџашњавати, све ми је јасно, али откуд сте знали да ми је жена Марина...?

НУШИЋ: ... Покојни Арсеније, први муж госпође Марине је мој даљи рођак, па су тако и Ваши пасторци Богобој и Персида такође моји даљи рођаци...

ГИГА: ... Мала је ова наша Србија ако се мало потрудимо сви можемо бити рођаци... А Ви сте се својски потрудили... И нека тако и буде ако немате ништа против, од сада ме можете звати ујаком...

Зазвони џелефон на сџолу, Гиџа џође ка враџима да види да ли ће се џојавиџи Краљ, џелефон и даље уџорно звони, Гиџа џодиже слушалицу.

ГИГА: ...Oh! Votre Altesse Royale! Mon Prince! Quel honneur d'entendre Votre voix. Je suppose que Vous voulez parler a Sa Majeste Votre pere. Pourriez – Vous attendre quelques instants que j' avertisse Sa Majeste... Et j' espere que nous aurons bientot le plaisir de Vous voir chez nous, a Belgrade...
(Гиџа сџусџи слушалицу и оџрчи до враџа)
 ... Зовите његово Величанство... Биариц, његово Принчевско Височанство је на апарату!...

У салон улази Краљ Милан и узима слушалицу.

МИЛАН: ... Ah, mon cher fils! Grace a Dieu! Quelle joie d'enterde ta voix! Tu embellis ma journee. J' aimerais te transmettre toute la chaleur de mon amour peternel dans ton lointain Biaritz... Саша мили мој, како ми је драго да те чујем много си ме обрадовао, надам се даћемо се ускоро видети... Много ми недостајеш... Ало, Ало, да да чујем те... Како? Како? Да стигао је велосипед из Беча пре три дана... Сашенка не брини, ту је у салону испред мене, јесте све је као што си рекао... “Диркоп”, лагани модел, са ацетиленском лампом... Зелене боје, као на реклами у “Илустрациону”... Јесте, директно из фабрике... Има и звонце
(Принесе слушалицу и зазвони)
 ... Нико га неће јахати, чека да ти дођеш... Драги мој Сашенка, надам се и желим да Божић проведемо заједно... Ало, Ало... Прекиде се веза... Модерна техника...
(Луџа џо џасџеру џелефона)
 ... Ало централа покушајте да успоставите везу са Биарицом... Нушићу где смо оно стали...

НУШИЋ: ... И како је то прекрасна панорама када се из усамљености посматра свет кроз такво једно стакло на догледу као што је “Апсански прозор”...

Док Нушић говори Милан се обраћа Гиџи.

МИЛАН: ... Добра је справа овај телефон али скроз несигурна, довољно је да дуне ветар и покида жицу у сред разговора...

НУШИЋ: ... Као набујала река тече живот набујалим стазама, тече и руши препоне разрива обале, крха бране, плави долине и односи собом све, све што нађе, све што збере, читав корзо људских врлина и људских слабости дефиљује испред стаклета на овоме чудноватоме догледу. О колико новина, колико занимљивости и колико истине која се голим оком не опажа...! Ја сам све те слике док сам и сам био на тој стази, али оданде из ћелије увеличане стаклетом, оне сасвим друкчије изгледају... Научио сам да мислим како треба...

МИЛАН: ... Баш лепо... Какав диван трактат о затвору... То је и била сврха, сад сигурно не бисте побркали редослед и не бисте прво ударили на Краља него би кренули одоздо, од пандура, писара, капетана, страначких бунџија... Видим разумете француски, да ли умете и да пишете на француском...

НУШИЋ: ... Како да не Величанство, написао сам пар водвиља и неколико куплета на француском...

МИЛАН: ... Занимљиво, да ли сте били у Француској?...

НУШИЋ: ... Никада Ваше Величанство...

МИЛАН: ... Никада нисте били у Француској а пишете француске водвиље!... Лепо је и похвално што знате француски, али ако сте мислили да ће неко у Француској играти водвиље и куплете које пише један Србин, онда сте много необавештени...

НУШИЋ: ... Слао сам их поштом у “Комеди Франсез”... Под псеудонимом...

МИЛАН: ... У “Комеди Франсез”... Гуго, Ваш сестрић ме је, морам Вам рећи прилично разочарао... Писао водвиље на француском... То је већ озбиљан провинцијализам... Нушићу, молим Вас немојте никоме причати да сте то радили... Ваш ујак и ја умемо да чувамо тајну... Зар сте стварно мислили да преко водвиља писаних на француском дођете до Европе?... Морате бити своји Нушићу... Какви француски водвиљи и куплети... Бићете европски онолико колико сте своји... Епигонством и имитацијом

нећете стићи нигде... Видла жаба да се коњ поткива... “Комеди Франсез”... Само отворите “Новине Србске”

(Узима новине са сџола)

и имате “Комеди Серб”... Овде ништа не треба додати, какви француски водвиљи... Слушајте... Радикали Сава Гавриловић звани отров, Мита Јанковић звани Робеспјер са Мишом Вељковићем званим Бомарше, Гиго, обратите пажњу на надимке, намеравали да дигну буну у Ваљеву кад су их сколали пандури Мита звани Робеспјер прогутао проглас за буну и ајде докажи... Робеспјер прогутао говор и оде комуна... Шта кажете на то...? Онда срески начелници, па министри... Једино у Србији имате министра железница који не сме у воз, док дођете до мене има толико тога... А можда ћемо се и боље упознати... Ви Нушићу претпостављам волите свој Српски род...

НУШИЋ: ... Изнад свега Ваше Величанство...

МИЛАН: ... Ако га заиста волите зашиљите перо па изнесите на видело све његове мане и пороке не би ли се постидео и постао бољи... Али то је сфера уметности, литературе, духа... Ја ценим да би сте Ви могли и да учините нешто практично... Гиго, наложићете Чеди Мијатовићу да му министарство сашије фрак по мери... Да се не спотиче... Кога онда у Битољски конзулат да пошаљемо... Он овакав до Битоља неће стићи читав, овај фрак му је бар три нумере већи...

ГИГА: ... Значи Битољски конзулат...

НУШИЋ: *(Зайрејашћено)*

... Битољски конзулат...!

МИЛАН: ... Нисте задовољни?... Можда сте очекивали Париз, Лондон, Рим... За сада нам је упражњен само Битољ, дивна варош, климатско место... Срећћете праве комите, праве шпијуне Абдул Хамида, грчке попове, а ту је и живописна Влах клисура... Неће Вам бити досадно...

НУШИЋ: ... Величанство, оправдаћу указано ми поверење...

МИЛАН: ... Од овог тренутка нисте више робијаш, сада сте екселенција, службеник конзулата Краљевине Србије у Битољу... Честитам... Ујак Гига ће Вам дати ближа упутства...

НУШИЋ: ... Величанство, недостају ми речи којима бих изразио бескрајну захвалност...

МИЛАН: ... Захвалите ујка Гиги, др. Владану а посебно Вас је препоручио један мој велики пријатељ, Шарл Бодлер, Француз... А

француски је језик дипломатије... Његову књигу ћу Вам позајмити, чувајте је, јер је са посветом...

“A mon grand ami; Amateur de poesie, Milan, Roi de la Serbie en souvenir des jours passes a la Rotonde... Charles Baudelaire”.

... Август 1878. пре десет година, значи толико дуго нисам свратио у Ротонду... То Вам је најбољи кафе у Паризу... Кад се сретнемо следећи пут, попричаћемо о Бодлеру...

(Даје му књиџу)

... Аудијенција је завршена, срећан Вам пут...

НУШИЋ: ... Благодарим Ваше Величанство... Ујаче, до виђења...
(Повлачи се уназад и излази из просторије)

МИЛАН: *(Погледа Гиџу)*
... Ујаче!...
(Викне)
Нушићу!...

НУШИЋ: *(Брзо се враћа у салон)*
... На служби Ваше Величанство...

МИЛАН: ... Сад сте ушли много брже него први пут, а нисте пали... Имам само још једно питање за дипломату почетника... Кад сте долазили да ли сте пали случајно, или намерно...?

НУШИЋ: *(Прави паузу, погледа Гиџу)*
... Величанство, имао сам велики трен... Први сусрет са Вама...

МИЛАН: *(Прекине га)*
... Значи позориште... Ви сте рођени комедијант... Пишите комедије Нушићу, то је Ваш жанр... Срећно...

Нушић излази, Краљ и Гиџа се љедају и смешкају.

МИЛАН: ... Идемо на тиквице код госпа Марине, а успут ћу Вам испричати нешто о овом Двору што сигурно нисте знали, ах, да не заборавам...

(Узима са стола смртну пресуду, цела је)

нек данас није сутра...

Излазе.

КРАЈ